

Obavještenje Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija

(2008/C 155/02)

Ovo Obavještenje zamjenjuje Obavještenje Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku garancija (SL C 71, 11.3.2000., str.14)

1. UVOD

1.1. Pozadina

Ovim Obavještenjem se ažurira pristup Komisije državnim pomoćima dodijeljenim u obliku garancija, a cilj joj je da pruži državama članicama detaljnije smjernice o načelima na kojima Komisija namjerava da temelji svoje tumačenje člana 87 i 88 i njihovu primjenu na državne garancije. Ova načela trenutno su prikazana u Obavještenju Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku garancija¹. Iskustva stečena u primjeni ovog Obavještenja od 2000. godine ukazuju da bi Komisija trebalo da preispita svoju politiku u ovom području. U vezi sa tim, Komisija podsjeća, na primjer, na svoju nedavnu praksu kod raznih posebnih odluka² u vezi sa potrebom pojedinačnog ocjenjivanja rizika gubitaka vezanih za svaku garanciju u slučaju šeme pomoći. Komisija namjerava da svoju politiku u tom području učini što transparentnijom kako bi njene odluke bile predvidive i kako bi se osigurao jednak tretman. Komisija naročito želi da pruži »sigurnu luku« malim i srednjim preduzetnicima i državama članicama za datog preduzetnika na osnovu njegovog finansijskog rangiranja, određivanjem minimalne marže koja bi trebalo da se naplati preduzetniku za državne garancije, a da se te garancije ne smatraju kao pomoć u smislu člana 87 stav 1 Ugovora. Takođe, svaka razlika između zaračunate premije i minimalne premije mogla bi da se smatra elementom pomoći.

1.2. Vrste garancija

U svom najuobičajenijem obliku, garancije su povezane sa zajmom ili drugom finansijskom obavezom koju dužnik ugovara sa povjericem; one mogu biti dodijeljene kao pojedinačne garancije ili kroz šemu garancija.

Međutim, postoje različiti oblici garancija, u zavisnosti od njihove pravne osnove, vrste transakcije koja se pokriva, njihovom trajanju, itd. Popis nije konačan, a moguće je prepoznati sljedeće oblike garancija:

- opšte garancije, tj. garancije pružene preduzetnicima kao takvim, za razliku od garancija vezanih za određenu transakciju, kao na primjer zajam, kapitalno ulaganje, itd.,
- garancija vezana za određeni instrument za razliku od garancija vezanih za status samih preduzetnika,
- garancija izdata direktno ili kontragarancije izdate kao garant prvog nivoa,
- neograničena garancija za razliku od garancija ograničenih u iznosu i/ili vremenu. Komisija takođe pomoćima u obliku garancija smatra i povoljnije uslove finansiranja koje su dobili preduzetnici čiji pravni oblik ne predviđa stečaj ili druge postupke razrješavanja insolventnosti, odnosno predviđa izričito državnu garanciju ili pokriće gubitaka od strane države. Isto se primjenjuje na sticanje udjela u preduzetništvu od strane države, ako se prihvata neograničena odgovornost umjesto uobičajene ograničene odgovornosti.
- garancije koje jasno potiču iz ugovornog izvora (kao što su službeni ugovori, pisma podrške) ili drugog pravnog izvora za razliku od garancija čiji je oblik manje jasan (kao što su propratna pisma, usmene obaveze), moguće uz različite nivoe podrške koje takvu garanciju mogu pružiti.

Posebno u drugom slučaju, nedostatak odgovarajućih pravnih ili računovodstvenih zapisa često može dovesti do vrlo lošeg slijeda. Ovo važi i za korisnika i za državu, odnosno državni organ koji daje garanciju, i kao rezultat, za informacije dostupne trećoj strani.

1.3. Struktura i područje primjene Obavještenja

U smislu ovog Obavještenja:

- (a) »šema garancija« označava svaki instrument na osnovu kojeg se, bez potrebe daljnijeg sprovođenja mjera, mogu dati garancije preduzetnicima koji zadovoljavaju određene uslove o trajanju, iznosu, transakciji, obliku ili veličini preduzetnika (kao što su mali i srednji preduzetnici);
- (b) »pojedinačne garancije« označavaju svaku garanciju dodijeljenu preduzetniku, a da nije data na osnovu šeme garancija.

Poglavlja 3. i 4. ovog Obavještenja oblikovana su kako bi bili direktno primjenjivi na garancije vezana za određenu finansijsku transakciju kao što je zajam. Komisija smatra da su, zbog svoje učestalosti i zbog činjenice da se oni obično mogu kvantifikovati, to slučajevi gdje postoji najveća potreba za razvrstavanjem garancija na one koje predstavljaju državnu pomoć ili ne.

Budući da je u većini slučajeva transakcija koja je pokrivena garacijom zapravo zajam, ovo Obavještenje u daljem tekstu glavnog korisnika garancije naziva »dužnik«, a osobu čiji je rizik umanjen izdavanjem državne garancije naziva »povjerilac«. Korišćenje ova dva određena pojma takođe ima za cilj olakšavanje razumijevanja logike ovog teksta, budući da je osnovno načelo zajma široko poznato. Međutim, iz ovoga ne slijedi da se Poglavlja 3. i 4. odnose samo na garancije za zajmove. Oni su primjenjivi na sve garancije gdje se pojavljuje sličan prenos rizika kao što je ulaganje u obliku kapitala, uz uslov da se uzme u obzir primjenjivi profil rizika (uključujući i moguće nedostajanje kolateralu).

Obavještenje se primjenjuje na sve ekonomske sektore, uključujući sektor poljoprivrede, ribarstva i saobraćaja, ne dovodeći u pitanje posebna pravila vezana za garancije u predmetnom sektoru.

Ovo Obavještenje se ne odnosi na kreditne garancije za izvoz.

¹ SL C 71, 11.3.2000., str. 14.

² Na primjer: Odluka Komisije 2003/706/EZ od 23. aprila 2003. o šemi pomoći sprovedenoj u Njemačkoj, pod nazivom »Šema garancija u saveznoj državi Brandenburg za 1991. i 1994. godinu« – državna pomoć C 45/98 (prije NN 45/97) (SL L 263, 14.10.2003, str. 1); Odluka Komisije od 16. decembra 2003. godine o šemama garancija kod finansiranja brodova – Njemačka (NN 512/03) (SL C 62, 11.3.2004, str. 3); Odluka Komisije 2006/599/EZ od 6. aprila 2005. o šemi pomoći koji Italija namjerava da sprovede za finansiranje brodova (SL L 244., 7.9.2006, str. 17).

1.4. Ostale vrste garancija

Kada neki oblici garancija (vidi tačku 1.2.) uključuju prenos rizika na garanta, ali ne pokazuju jednu ili više posebnih karakteristika koje se spominju u tački 1.3, na primjer kod garancija osiguranja, potrebno je da se sprovede analiza od slučaja do slučaja, u kojoj se, ako je potrebno, primjenjuju odgovarajuća Poglavlja ili metodologije opisane u ovom Obavještenju.

1.5. Neutralnost

Ovo obavještenje se primjenjuje nezavisno od člana 295 Ugovora, pa se samim tim ne dovode u pitanje pravila kojima se uređuje sistem vlasništva u državama članicama. Po pitanju javnog ili privatnog vlasništva stav Komisije je neutralan.

Posebno, činjenica da je vlasništvo preduzetnika većinom u javnim rukama nije sama po sebi dovoljna da se proglasi državnom garancijom, uz uslov da nema izričitih ili neizričitih elemenata garancije.

2. PRIMJENJIVOST ČLANA 87 STAV 1

2.1. Opšte napomene

Članom 87 stav 1 Ugovora navodi se da svaka pomoć koju dodjeljuje država članica ili koja se dodjeljuje kroz izvore države u bilo kom obliku, a koja narušava ili prijeti da naruši tržišnu konkurenciju stavljajući određene preduzetnike ili proizvodnju određenih roba u povoljniji položaj, nije u skladu sa slobodnim tržištem u onoj mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica.

Ovi opšti uslovi jednako se primjenjuju na garancije. Za druge oblike mogućih pomoći, garancije koje je direktno dala država, tj. centralne, regionalne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dali drugi organi pod kontrolom države, kao na primjer preduzetnici, a koja se mogu pripisati državnim organima³, mogu se smatrati državnom pomoći.

Kako bi se izbjegla svaka sumnja, pojam državnih izvora trebalo bi pojasniti u vezi sa državnim garancijama. Pogodnost državne garancije je ta da rizik povezan sa garancijom snosi država. Za to prihvatanje rizika od strane države, u normalnim okolnostima, trebalo bi da se plati odgovarajuća naknada. Ako se država odrekne te naknade, to istovremeno predstavlja korist za preduzetnika i iscrpljivanje državnih sredstava. U skladu s tim, čak i ako se nikad ne izvrši plaćanje prema uslovima iz garancija, svejedno se radi o državnoj pomoći u smislu člana 87 stav 1. Pomoć je dodijeljena u trenutku kada se garancija izdaje, a ne u trenutku kada se ona poziva na naplatu ili u trenutku kada se izvršava plaćanje prema uslovima iz garancije. Da li garancija predstavlja državnu pomoć ili ne, i ako je predstavlja, koliki je mogući iznos te državne pomoći, procjenjuje se u trenutku kada se garancija izdaje.

U tom kontekstu, Komisija želi da istakne da analiza prema pravilima o državnim pomoćima ne pretpostavlja uskladenost date mjere sa drugim odredbama Ugovora.

2.2. Pomoći dužniku

Obično je korisnik pomoći dužnik. Kao što je naznačeno u tački 2.1, preuzimanje rizika obično bi trebalo da se nadoknadi odgovarajućom premijom. Kada dužnik ne mora da plati premiju ili plaća nisku premiju, on stiče prednost. U poređenju sa situacijom u kojoj nema garancija, državna garancija omogućava dužniku postizanje boljih finansijskih uslova za kredit od onih koji su inače dostupni na finansijskim tržištima. Uz pomoć državne garancije dužnik obično može da ostvari niže kamatne stope i/ili ponudi slabije instrumente osiguranja. U nekim slučajevima, dužnik bez državne garancije ne bi pronašao finansijsku instituciju spremnu da mu pozajmi novac ni pod kojim uslovima. Državne garancije mogu na taj način da olakšaju sklapanje novih poslova i omoguće nekim preduzetnicima da dođu do novca kako bi započeli nove poslove ili jednostavno nastavili poslovanje. Na isti način, državna garancija može da pomogne neuspješnom preduzetniku da ostane aktivan umjesto da nestane ili bude restrukturiran; pri tome može bitno narušavati tržišnu konkurenciju.

2.3. Pomoć povjeriocu

2.3.1. Bez obzira na to što je korisnik pomoći obično dužnik, ne može se isključiti da će u određenim okolnostima povjerilac takođe direktno imati koristi od pomoći. Na primjer, naročito ako je državna garancija data *ex post* u vezi sa zajmom ili drugom finansijskom obavezom koja je već izdata, a bez izmjene uslova tog zajma ili finansijske obaveze, odnosno ako je jedan zajam sa garancijom iskorišćen kako bi se otplatio drugi zajam bez garancija istoj kreditnoj instituciji, tada se takođe može reći da postoji pomoć povjeriocu budući da je sigurnost zajma povećana. Kada garancija sadrži pomoć povjeriocu, pažnja bi trebalo da se posveti činjenici da bi takva pomoć u načelu mogla predstavljati operativnu pomoć.

2.3.2. Garancija se razlikuje od ostalih mjera državnih pomoći, kao što su bespovratna sredstva ili poreske olakšice, zbog toga što u slučaju garancija država takođe stupa u pravni odnos sa povjeriocem. Stoga je potrebno da razmotri ima li činjenica da je državna pomoć dodijeljena nezakonito, kao i ima li posljedica za treće strane. U slučaju državnih garancija za kredite to se uglavnom odnosi na finansijske kreditne institucije. U slučaju garancija za obveznice koje su izdate kako bi se preduzetnik finansirao, to se odnosi na finansijske institucije uključene u izdavanje obveznica. Pitanje utiče li nezakonitost pomoći na pravne odnose između države i treće strane potrebno je utvrditi prema nacionalnom zakonodavstvu. Nacionalni sudovi će možda trebati da ispituju sprečava li nacionalno pravo poštovanje ugovora o garancijama, pa bi u tom slučaju, prema stavu Komisije, trebalo voditi računa i o tome krši li se pravo Zajednice. U skladu sa tim, povjerioci bi mogli biti zainteresovani za provjeru poštovanja pravila Zajednice o državnim pomoćima kao uobičajenu mjeru predostrožnosti kada god se izdaju garancije. Države članice bi trebale da budu u mogućnosti da osiguraju poslovni broj pod kojim se pojedini predmet pojedinačne pomoći ili šeme vodio pred Komisijom, kao i eventualno kopiju odluke Komisije koja nije klasifikovana kao povjerljiva, zajedno sa odgovarajućim uputstvom na Službeni list Evropskih zajednica u kojem je odluka objavljena. Komisija će da učini najviše što može kako bi, na transparentan način, učinila dostupnim informacije o predmetima i šemama koje je odobrila.

3. USLOVI KOJI ISKLJUČUJU POSTOJANJE POMOĆI

3.1. Opšta razmatranja

Ako pojedinačna garancija ili šema garancija koje je izdala država ne donosi nikakvu prednost preduzetniku, ono ne predstavlja državnu pomoć.

U tom kontekstu, kako bi se odredilo dodjeljuje li se pomoć kroz garanciju ili šemu garancija, Sud je u svojim nedavnim presudama⁴ potvrdio da bi Komisija trebalo da temelji svoju ocjenu na načelu ulagača koji djeluje u tržišnoj ekonomiji (u daljem tekstu: »načelo tržišnog ulagača«). Dakle, trebalo bi uzeti u obzir efektivne mogućnosti preduzetnika-korisnika za dobijanje identičnih finansijskih sredstava kroz pristup tržištu kapitala. Kada

³ Vidjeti Predmet C-482/99, Francuska protiv Komisije (Stardust) [2002] ECR I-4397.

⁴ Vidjeti Predmet C-482/99 koji se spominje u fusnoti 3.

novi izvor finansiranja postane dostupan pod uslovima koji bi bili prihvatljivi privatnom subjektu pod uobičajenim uslovima tržišne ekonomije⁵, ne radi se o državnoj pomoći.

Kako bi se olakšala ocjena o tome je li ispunjeno načelo tržišnog ulagača za datu mjeru garancija, Komisija u ovom poglavlju navodi niz uslova dovoljnih za nepostojanje pomoći. Pojedinačne garancije obuhvaćene su tačkom 3.2., sa jednostavnom opcijom za mala i srednja preduzeća u tački 3.3. Šeme garancija obuhvaćene su tačkom 3.4., sa jednostavnom opcijom za mala i srednja preduzeća u tački 3.5.

3.2. Pojedinačne garancije

Što se tiče pojedinačnih državnih garancija, Komisija smatra da je ispunjavanje svih sljedećih uslova dovoljno kako bi se isključila prisutnost državne pomoći.

(a) Dužnik se ne nalazi u finansijskim teškoćama.

Kako bi se donijela odluka treba li smatrati da je dužnik u finansijskim teškoćama, potrebno je pogledati definiciju izvedenu u Smjernicama Zajednice o državnim pomoćima za spašavanje i restrukturiranje preduzetnika u teškoćama⁶. Mala i srednja preduzeća koja postoje kraće od tri godine ne smatraju se preduzetnicima u teškoćama u tom razdoblju za potrebe ovog Obavještenja.

(b) Obim garancija može se pravilno izmjeriti u trenutku njene dodjele. Ovo znači da garancija mora biti vezana za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i mora biti vremenski ograničena.

(c) Garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze; ovo ograničenje ne primjenjuje se za garancije koje pokrivaju dužničke hartije od vrijednosti⁷.

Ako je finansijska obaveza u potpunosti pokrivena državnom garancijom, Komisija smatra da je povjerilac manje motivisan da pravilno procijeni, osigura i minimizira rizik koji proizlazi iz kreditiranja, te je od velikog značaja da ispravno procijeni kreditnu sposobnost dužnika. Takvu procjenu rizika isto tako ne mora uvijek da izvrši državni garant, usljed nedostatka načina da to učini. Nedostatak motivacije za minimiziranje rizika nevraćanja zajma može da podstakne povjericu da ugovore zajmove sa većim komercijalnim rizikom od uobičajenog, te se na taj način može povećati iznos visokorizičnih garancija u državnom portfoliju.

Ograničenje od 80% ne odnosi se na javne garancije dodijeljene za finansiranje preduzetnika čija je jedina djelatnost pravilno dodijeljena usluga od opšteg ekonomskog interesa⁸ i kada je tu garanciju dao državni organ koji je i dodijelio tu uslugu. Ograničenje od 80% važi ako predmetni preduzetnik pruža druge usluge od opšteg ekonomskog interesa ili obavlja druge ekonomske djelatnosti.

Kako bi se osiguralo da povjerilac u stvarnosti snosi dio rizika, posebna pažnja mora se obratiti na sljedeća dva aspekta:

- kada se iznos zajma ili finansijske obaveze smanjuje tokom vremena, na primjer zato što je počelo otplaćivanje zajma, garantovani iznos mora srazmjerno da se smanjuje, na takav način da u svakom trenutku garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili finansijske obaveze,
- povjerilac i garant moraju gubitke da podnose srazmjerno i na jednak način. Isto tako, neto pojačaj (tj. prihodi bez troškova obrade zahtjeva) proizašao iz sanacije duga od hartija od vrijednosti koje je dao dužnik mora srazmjerno da smanji gubitke koje snose povjerilac i garant. Za garancije prvog gubitka, gdje se gubici prvo pripisuju garantu, a tek onda povjericu, smatra se da je moguće da uključuju pomoć.

Ako država članica želi da da garanciju preko granice od 80% i tvrdi da ona ne predstavlja pomoć, trebalo bi da uredno opravda tu tvrdnju, na primjer na osnovu aranžmana cijele transakcije, i da prijavi to Komisiji kako bi moglo da se pravilno ocijeni ima li garancija karakter državne pomoći.

(d) Za garanciju je plaćena tržišno oblikovana cijena.

Kao što je pomenuto u tački 2.1, preuzimanje rizika obično bi trebalo da bude nagrađeno odgovarajućom premijom na iznos garancija ili iznos kontragarancije. Garancija ne sadrži pomoć kada je cijena plaćena za garanciju makar toliko visoka kao odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancije koja se može naći na finansijskim tržištima.

Ako se odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancija ne može naći na finansijskim tržištima, ukupni finansijski trošak garantovanog zajma, uključujući kamatnu stopu zajma i premiju garancije, mora da se uporedi sa tržišnom cijenom sličnog zajma bez garancije.

U oba slučaja, kako bi se odredila odgovarajuća tržišna cijena, trebalo bi uzeti u obzir karakteristike garancija i osnovnog zajma. Ovo uključuje: iznos i trajanje transakcije; osiguranje koje daje dužnik i druga iskustva koja utiču na procjenu stope naplate; vjerovatnoću neizvršavanja obaveza dužnika koja proizlazi iz njegove finansijske situacije, njegovog sektora djelatnosti i očekivanja; kao i drugih ekonomskih okolnosti. Ova analiza bi prvenstveno trebala da omogući da se dužnik klasifikuje prema ocjeni rizičnosti. Ovu klasifikaciju može da pruži međunarodno priznata agencija za rangiranje, ili, ako je dostupna, unutrašnja ocjena koju koristi banka koja daje osnovni zajam. Komisija želi da ukaže na vezu između ocjene i vjerovatnoće neizvršavanja obaveza koju su utvrdile međunarodne finansijske institucije, čiji je rad takođe javno dostupan⁹. Kako bi ocijenila da li je premija u skladu sa tržišnim cijenama, država članica može da sprovede poređenje cijena koje na tržištu plaćaju slično rangirani preduzetnici.

Prema tome, Komisija ne prihvata da premija garancija bude određena na jedinstvenoj stopi za koju se smatra da odgovara standardu cjelokupne industrije.

⁵ Vidjeti Saopštenje Komisije o primjeni člana 92 i 93 Ugovora o EZ-u na državne akcije (Bilten Evropskih zajednica br. 9-1984); Grupni predmeti 296/82 i 318/82, Netherlands and Leeuwarder Papierwarenfabriek BV protiv Komisije [1985] ECR 809, stav 17. Saopštenje Komisije o primjeni člana 92 i 93 Ugovora o EZ-u i člana 61 Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru u sektoru vazduhoplovstva (SL C 350, 10.12.1994, str. 5), tačke 25. i 26.

⁶ SL C 244, 1.10.2004, str. 2.

⁷ Za definiciju »dužničkih hartija od vrijednosti« vidjeti član 2 stav 1 tačku (b) Direktive 2004/109/EZ Evropskoga parlamenta i Savjeta od 15. decembra 2004. godine o usklađivanju zahtjeva za transparentnost u vezi sa informacijama o izdavaocima čijim hartijama od vrijednosti se trguje na uređenom tržištu, a kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 2001/34/EZ (SL L 390, 31.12.2004, str. 38). Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/22/EZ (SL L 76, 19.3.2008, str. 50).

⁸ Takva usluga od opšteg ekonomskog interesa mora da bude usklađena sa pravilima Zajednice, kao što je Odluka Komisije 2005/842/EZ od 28. novembra 2005. godine o primjeni člana 86 stav 2 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku naknade za javnu uslugu dodijeljene određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (SL L 312, 29.11.2005, str. 67) i okvir zajednice za državne pomoći u obliku naknade za javne usluge (SL C 297, 29.11.2005, str. 4).

⁹ Kao što je tabela 1 o kreditnim ocjenama agencija koja se može naći u Radnom dokumentu Banke za međunarodna poravnanja br. 207, dostupnom na: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

3.3. Vrednovanje pojedinačnih garancija za male i srednje preduzetnike

Izuzetno, ako je dužnik malo ili srednje preduzeće¹⁰, Komisija može odstupajući od tačke 3.2. alineja (d) da prihvati jednostavniju ocjenu uključuje li garancija zajma pomoć ili ne. U tom slučaju, ako su zadovoljeni drugi uslovi opisani u tački 3.2. alinejama (a), (b) i (c), smatralo bi se da državna garancija ne predstavlja pomoć ako se na iznos za koji efektivno garantuje država plaća minimalna godišnja premija (»premija sigurne luke«¹¹) predstavljena u sljedećoj tabeli, a koja se zasniva na ocjeni koju je dobio dužnik¹²:

Kreditni kvalitet	Standard&Poor's	Fitch	Moody's	Godišnja premija sigurne luke
Najviši kvalitet	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Vrlo visoka sposobnost plaćanja	AA+	AA+	Aa1	0,4 %
	AA	AA	Aa2	
	AA-	AA-	Aa3	
Visoka sposobnost plaćanja	A+	A+	A1	0,55 %
	A	A	A2	
	A-	A-	A3	
Dovoljna sposobnost plaćanja	BBB+	BBB+	Baa1	0,8 %
	BBB	BBB	Baa2	
	BBB-	BBB-	Baa3	
Sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti	BB+	BB+	Ba1	2 %
	BB	BB	Ba2	
	BB-	BB-	Ba3	
Sposobnost plaćanja vjerovatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima	B+	B+	B1	3,8 %
	B	B	B2	6,3 %
	B-	B-	B3	
Sposobnost plaćanja zavisna od kontinuiranih povoljnih okolnosti	CCC+	CCC+	Caa1	Ne može se ponuditi godišnja premija sigurne luke
	CCC	CCC	Caa2	
	CCC-	CCC-	Caa3	
	CC	CC		
		C		
U stečaju ili blizu stečaja	SD	DDD	Ca	Ne može se ponuditi godišnja premija sigurne luke
	D	DD	C	
		D		

»Premije sigurne luke« primjenjuju se na stvarni iznos garancija ili iznos kontragarancije koje daje država na početku svake predmetne godine. One moraju da se shvate kao najniži iznos koji mora da se primijeni u slučaju preduzetnika čija je kreditna ocjena makar jednaka onoj iz tabele¹³.

¹⁰ »mala i srednja preduzeća« odnosi se na male i srednje preduzetnike kao što su definisani u Prilogu 1 Uredbe (EZ-a) br. 70/2001 o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državne pomoći malim i srednjim preduzećima (SL L 10, 13.1.2001, str. 33). Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 1976/2006 (SL L 368, 23.12.2006., str. 85).

¹¹ Ove premije sigurne luke određene su prema maržama utvrđenima za zajmove slično ocjenjenim preduzetnicima u Obavještenju Komisije o preoblikovanju metode za određivanje referentnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008, str.6). Sljedeći istraživanje koje je Komisija naručila na tu temu: (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf, vidjeti stranice 23. i 156-159. istraživanja), uzeto je u obzir opšte sniženje od 20 baznih bodova. Ovo sniženje podudara se sa razlikom u maržama za sličan rizik između zajma i garancije kako bi se uzeli u obzir dodatni troškovi izričito vezani za zajmove.

¹² Tabela se odnosi na klase ocjena Standard&Poor'sa, Fitcha i Moody'sa, agencija za rangiranje koje bankovni sektor najčešće koristi kako bi se povezo sa sopstvenim sistemom rangiranja, kao što je opisano u tački 3.2. alineji (d). Međutim, ocjene ne moraju da se pribave baš od ovih agencija. Nacionalni sistemi rangiranja i sistemi rangiranja koje koriste banke kako bi ocijenile vjerovatnoću neizvršavanja obaveza jednako su prihvatljivi, uz uslov da pružaju jednogodišnju vjerovatnoću neizvršavanja obaveza budući da agencije za rangiranje koriste tu brojku u ocjenjivanju preduzetnika. Drugi sistemi trebalo bi da omoguće sličnu klasifikaciju prema ovom ključu rangiranja.

¹³ Na primjer, preduzetniku kojem banka dodijeli kreditnu ocjenu koja odgovara ocjeni BBB-/Baa3 trebalo bi da naplati godišnju premiju na garancije od barem 0,8% na iznos za koji efektivno garantuje država na početku svake godine.

U slučaju jedne premije za garanciju plaćene unaprijed, za garanciju zajma, smatra se da nije pomoć ako je premija makar jednaka sadašnjoj vrijednosti gore prikazanih budućih premija za garancije, pri čemu se kao diskontna stopa koristi odgovarajuća referentna stopa¹⁴.

Kao što je opisano u gornjoj tabeli, preduzetnici sa ocjenom koja odgovara CCC/Caa ili s lošijom ocjenom, ne mogu da koriste ovu pojednostavljenu metodologiju.

Za mala i srednja preduzeća koja nemaju kreditnu istoriju ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, kao što su određeni preduzetnici posebne namjene ili preduzetnici početnici, »premija sigurne luke« postavljena je na 3,8%, ali nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društvo ili društva majke-kompanije.

Ove marže mogu da se mijenjaju s vremena na vrijeme, kako bi se uzela u obzir situacija na tržištu.

3.4. Šeme garancija

Za šemu državnih garancija Komisija smatra da ispunjavanje svih sljedećih uslova isključuje prisutnost državne pomoći:

- (a) šema je zatvorena za dužnike u finansijskim teškoćama (vidjeti detalje u tački 3.2. alineji(a));
- (b) obim garancija može se pravilno odrediti u trenutku dodjele. Ovo znači da garancije moraju biti vezane za određene finansijske transakcije, za fiksni najviši iznos i da moraju da budu vremenski ograničene;
- (c) garancije ne pokrivaju više od 80% svakog neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze (vidjeti detalje i izuzetke u tački 3.2. alineji (c));
- (d) uslovi šeme bazirani su na realnoj ocjeni rizika tako da ga premije koje plaćaju korisnici čine, u svakom slučaju, samofinansirajućim. Samofinansirajuću prirodu šeme i pravilnu orijentaciju rizika Komisija vidi kao pokazatelje da su premije garancija koje se u šemi naplaćuju u skladu sa tržišnim cijenama.

To znači da je potrebno ocijeniti rizik svake nove garancije, na osnovu svih relevantnih činilaca (kvalitet dužnika, osiguranja, trajanje garancije, itd.). Na osnovu analize rizika potrebno je da se odrede klase rizika¹⁵, garanciju je potrebno klasifikovati u jednu od tih klasa rizika i naplatiti odgovarajuću premiju garancija na iznos garancije ili iznos kontragarancije;

- (e) kako bi se dobila pravilna i postupna ocjena može li se šema sama finansirati, adekvatnost nivoa premija mora da se preispita makar jednom godišnje, na osnovu stvarne stope gubitaka šeme u ekonomski opravdanom vremenskom periodu, a premije treba, u skladu sa tim, da se prilagode ako postoji rizik da šema više neće moći da se samofinansira. To prilagođavanje se može primijeniti na sve izdate i buduće garancije ili samo na buduće;
- (f) kako bi bile u skladu sa tržišnim cijenama, uračunate premije moraju da pokrivaju uobičajene rizike vezane za izdavanje garancija, administrativne troškove šeme, kao i godišnju nadoknadu za adekvatni kapital, čak i ako on uopšte nije prikupljen ili je prikupljen samo dijelom.

Što se tiče administrativnih troškova, oni bi trebalo da uključuju makar troškove posebne i početne ocjene rizika, kao i troškove nadzora rizika i upravljanja rizikom vezane za dodjelu i upravljanje garancijom.

Što se tiče naknade za kapital, Komisija primjećuje da za uobičajene garante važe pravila vezana za obavezni kapital, pa su u skladu sa tim pravilima prisiljeni da formiraju osnovni kapital kako ne bi otišli u stečaj kada dođe do varijacija u godišnjim gubicima proizašlim iz garancija. Šeme državnih garancija obično nisu obuhvaćene takvim pravilima, pa i nije potrebno da se stvaraju takve rezerve. Drugim riječima, svaki put kad gubici koji proizlaze iz garancija pređu prihode od premija za garancije, manjak se jednostavno pokrije iz državnog budžeta. Kako bi se izbjegla ova nepodudarnost i kako bi se državi nadoknadio rizik koji preuzima, Komisija smatra da premije za garancije treba da pokrivaju naknadu za adekvatni kapital.

Komisija smatra da ovaj kapital treba da iznosi 8%¹⁶ nedospjelih garancija. Za garancije dodijeljene preduzetnicima čija ocjena odgovara ocjeni AAA/AA- (Aaa/Aa3), iznos kapitala koji treba da se nadoknadi može se smanjiti na 2% neotplaćenih garancija. Takođe, što se tiče garancija koje su dodijeljene preduzetnicima čija ocjena odgovara ocjeni A+/A- (A1/A3), iznos kapitala koji je potrebno da se nadoknadi može se smanjiti na 4% neotplaćenih garancija.

Uobičajena naknada za ovaj kapital sastoji se od premije rizika koju je moguće uvećati za nerizičnu kamatnu stopu.

Premija rizika mora da se plati državi za odgovarajući iznos kapitala u svim slučajevima. Prema svojoj praksi, Komisija smatra da uobičajena premija rizika za osnovni kapital iznosi makar 400 baznih bodova i da takva premija treba da bude uključena u premiju za garancije koje se računaju korisnicima¹⁷.

Ako šema, kao što je slučaj u većini šema državnih garancija, ne primi nikakav kapital i prema tome država ne daje novčani prilog, ne mora da se uzima u obzir nerizična kamatna stopa. Sa druge strane, ako država efektivno osigura osnovni kapital, država snosi troškove zajma tog kapitala i šema ima koristi od tog novca tokom mogućih daljih ulaganja. Prema tome, državi mora da se plati nerizična kamatna stopa na dati iznos. Dalje, taj bi trošak trebalo da se naplati iz finansijskih prihoda šeme, pa ne mora nužno da ima uticaj na premije za garancije¹⁸. Komisija smatra da prinos 10-godišnje državne obveznice može da se upotrijebi kao adekvatna zamjena za nerizičnu stopu, koja je uzeta kao uobičajeni povraćaj na kapital;

- (g) Kako bi se osigurala transparentnost, šema mora sadržati uslove po kojima će da se dodjeljuju garancije u budućnosti, kao što su dovoljno visoke ocjene preduzetnika, i ako je prihvatljivo, sektor i veličinu, najviši iznos i trajanje garancija.

¹⁴ Vidjeti Obavještenje pomenuto u fusnoti 11 gdje se navodi: »Referentna stopa takode se koristi kao diskontna stopa u izračunavanju sadašnjih vrijednosti. U tu se svrhu, u načelu koristi osnovna stopa uvećana za fiksni iznos od 100 baznih bodova« (str. 4).

¹⁵ Vidjeti detaljnije u fusnoti 12.

¹⁶ Odgovara obaveznom kapitalu utvrđenom u članu 75 Direktive 2006/48/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. juna 2006. godine koja se odnosi na osnivanje i poslovanje kreditnih institucija (SL L 177, 30.6.2006, str. 1) uz uzimanje u obzir njenog Priloga VI. (stav 41. i dalje).

¹⁷ Za garanciju preduzetniku sa ocjenom BBB, koji iznosi 100, izdvojene rezerve, prema tome, iznose 8. Primjenom 400 baznih bodova (ili 4%) na taj iznos dobiju se godišnji troškovi kapitala od $8\% \times 4\% = 0,32\%$ iznosa garancije, što će u skladu sa tim imati uticaja na cijenu garancija. Ako je jednogodišnja stopa neizvršavanja obaveza koju šema predviđa za ovog preduzetnika jednaka na primjer 0,35% i ako se godišnji administrativni troškovi procjenjuju na 0,2%, cijena garancije koja se ne smatra kao pomoć biće 0,77% godišnje.

¹⁸ U tom slučaju, uzevši da je nerizična stopa 5%, godišnji trošak rezervi koje treba da se izdvoje biće, za istu garanciju u iznosu 100 i rezerve u iznosu $8,8\% \times (4\% + 5\%) = 0,72\%$ iznosa garancije. Uz iste pretpostavke (stopa neizvršavanja obaveza 0,35% i administrativni troškovi od 0,1%) cijena garancija bila bi 0,77% godišnje uz dodatni trošak od 0,4% koji bi šema trebala da plaća državi.

3.5. Vrednovanje šema garancija za mala i srednja preduzeća

Imajući u vidu posebnu situaciju malih i srednjih preduzeća, kao i to kako bi se olakšao njihov pristup finansiranju, posebno kroz upotrebu šema garancija, za takve preduzetnike postoje dvije posebne mogućnosti:

- korišćenje »premija sigurne luke« kako su definisane za pojedinačne garancije za mala i srednja preduzeća,
- vrednovanje šema garancija kao takvih, dopuštajući primjenu jedinstvene premije i izbjegavajući potrebu za pojedinačnim rangiranjem korisnika – malih i srednjih preduzeća.

Uslovi za korišćenje oba pravila su sljedeći:

Korišćenje premija sigurne luke u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

U skladu sa predlogom za pojednostavljenje kod pojedinačnih garancija, šeme garancija u korist malih i srednjih preduzeća mogu se u načelu takođe smatrati samofinansirajućim i ne predstavljaju državnu pomoć ako se primjenjuju minimalne »premije sigurne luke« navedene u tački 3.3., a zasnovane na ocjenama preduzeća¹⁹. Drugi uslovi izloženi u tački 3.4. alinejama (a), (b) i (c), kao i u tački 3.4. alineji (g) još uvijek moraju biti ispunjeni, a za uslove izložene u tački 3.4. alinejama (d), (e) i (f) smatra se da su ispunjeni korišćenjem minimalnih godišnjih premija izloženih u tački 3.3.

Korišćenje pojedinačnih premija u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

Komisija je svjesna da je sprovođenje pojedinačnog ocjenjivanja rizika za svakog dužnika skup proces, koji možda i nije opravdan, u slučaju kada šema obuhvata veliki broj malih zajmova kod kojih on predstavlja instrument za objedinjavanje rizika.

Prema tome, kada se šema tiče samo garancija za mala i srednja preduzeća i kada iznos garancija ne prelazi prag od 2,5 miliona eura po preduzeću u toj šemi, Komisija može da prihvati, nezavisno od tačke 3.4. alineje (d), jedinstvenu godišnju premiju za garancije za sve dužnike. Međutim, kako se garancije dodijeljene kroz takvu šemu ne bi smatrale državnom pomoći, šema mora da nastavi da se finansira sama i svi drugi uslovi u tački 3.4. alinejama (a), (b) i (c), kao i u tački 3.4. alineji (e), (f) i (g) još uvijek moraju biti ispunjeni.

3.6. Nepostojanje automatske klasifikacije u državnu pomoć

Neispunjavanje nekog od uslova navedenih u tačkama 3.2. do 3.5. ne znači da se takva garancija ili šema garancija automatski smatra državnom pomoći. Ako postoji sumnja predstavlja li garancija ili šema garancija državnu pomoć, to je potrebno prijaviti Komisiji.

4. GARANCIJA SA ELEMENTOM POMOĆI

4.1. Uopšteno

Kada pojedinačna garancija ili šema garancija nije u skladu sa načelom tržišnog ulagača, smatra se da ona predstavlja državnu pomoć. Prema tome, element državne pomoći treba da se kvantifikuje kako bi se provjerilo može li pomoć biti u skladu sa određenim izuzecima za državne pomoći. Načelno, elementom državne pomoći smatra se razlika između prikladne tržišne cijene garancije date pojedinačno ili kroz šemu, i stvarne cijene plaćene za tu mjeru.

Godišnje protivvrijednosti pomoći treba diskontovati na njihovu sadašnju vrijednost primjenom referentne stope, zatim ih treba sabrati da bi se dobila ukupna protivvrijednost date pomoći.

U izračunavanju elementa pomoći u garanciji, Komisija posvećuje posebnu pažnju sljedećim elementima:

(a) da li je u slučaju pojedinačnih garancija dužnik u finansijskim teškoćama. U slučaju šema garancija, pružaju li kriterijumi opravdanosti šeme mogućnost za isključenje takvih preduzetnika (vidjeti detalje u tački 3.2. alineji (a)).

Komisija primjećuje da bi za preduzetnike u teškoćama, tržišni garant, ako postoji, u trenutku davanja garancija izračunao visoku premiju zbog očekivane stope neizvršenja ugovornih obaveza. Ako vjerovatnoća da dužnik neće biti sposoban da otplati zajam postane naročito visoka, takva tržišna stopa možda neće postojati, i, u izuzetnim okolnostima, element pomoći kod garancije može da poprimi visinu iznosa koji ta garancija zaista pokriva;

(b) može li se obim svake garancije pravilno odrediti u trenutku dodjele.

Ovo znači da garancije moraju da budu vezane za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i vremenski ograničene. U vezi sa tim, Komisija u načelu smatra da neograničene garancije nisu u skladu sa članom 87 Ugovora;

(c) pokrivaju li garancije više od 80% svakog neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze (vidjeti detalje i izuzetke u tački 3.2. alineji (c)).

Kako bi se osiguralo da povjerilac ima stvarnu motivaciju da pravilno ocijeni, osigura i minimizira rizik koji proizlazi iz davanja zajma, a posebno da pravilno ocijeni kreditnu sposobnost dužnika, Komisija smatra da bi procenat od makar 20% iznosa nepokrivenog državnom garancijom trebalo da snosi povjerilac²⁰ kako bi pravilno osigurao svoje zajmove i minimizirao rizik vezan za transakciju. Prema tome, Komisija u načelu detaljnije ispituje svaku garanciju ili šemu garancija koji pokriva finansijsku transakciju u potpunosti (ili skoro u potpunosti) osim ako ga država članica uredno opravda, na primjer, posebnom prirodom transakcije;

(d) jesu li posebne karakteristike garancije i zajma (ili druge finansijske obaveze) uzete u obzir kada se određivala tržišna premija za garanciju, iz čega je u poređenju sa premijom koja je stvarno i plaćena izračunat element pomoći (vidjeti detalje u tački 3.2. alineji (d)).

4.2. Element pomoći u pojedinačnim garancijama

Kod pojedinačnih garancija protivvrijednost pomoći za garanciju treba da se računa kao razliku između tržišne cijene garancije i cijene koja je stvarno plaćena.

Kada tržište ne pruža garancije za određenu vrstu transakcije, ne postoji tržišna cijena za garanciju. U tom slučaju, element pomoći treba da se računa na isti način kao i protivvrijednost pomoći u obliku beskatnatog kredita, naime kao razliku između određene tržišne kamatne stope koju bi

¹⁹ Ovo uključuje odredbu prema kojoj je za male i srednje preduzetnike koji nemaju kreditnu prošlost ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, premija sigurne luke postavljena na 3,8%, ali nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društva majke-kompanije.

²⁰ Ovo se bazira na pretpostavci da preduzetnik pruža odgovarajuće instrumente osiguranja državi i kreditnoj instituciji.

preduzetnik snosio bez garancije i kamatne stope postignute zahvaljujući državnoj garanciji, nakon što se odbiju sve plaćene premije. Ako ne postoji tržišna kamatna stopa i ako država članica želi da koristi referentnu stopu u zamjenu, Komisija naglašava da uslovi propisani u obavještenju o referentnim stopama²¹ važe i za izračunavanje intenziteta pomoći pojedinačne garancije. Ovo znači da se posebna pažnja mora posvetiti dopuni, koju je potrebno dodati na osnovnu stopu kako bi se uzeo u obzir relevantni profil rizika vezan za djelatnost koja se pokriva, preduzetnika kojem se garantuje zajam i kolateral koji je pružio.

4.3. Element pomoći u pojedinačnim garancijama za mala i srednja preduzeća

Za mala i srednja preduzeća moguće je primijeniti pojednostavljeni sistem ocjenjivanja, predviđen u tački 3.3. U tom slučaju, ako premija za datu garanciju ne odgovara vrijednosti koja je postavljena kao minimum za tu klasu ocjena, razlika između ovog minimalnog nivoa i uračunate premije smatra se državnom pomoći. Ako garancija traje duže od godine dana, godišnji manjak diskontuje se koristeći važeću referentnu stopu²².

Komisija može da prihvati odstupanje od ovih pravila samo u slučajevima za koje je predmetna država članica pružila jasne dokaze i uredno ih opravdala. U tim slučajevima ipak se mora poštovati pristup zasnovan na riziku.

4.4. Element pomoći u šemama garancija

Za šeme garancija, protivrjednost pomoći za svaku garanciju unutar šeme je razlika između premije koja je stvarno uračunata (ako postoji) i premije koja bi trebalo da se uračuna u identičnoj šemi bez pomoći ustanovljenoj u skladu sa uslovima propisanim u tački 3.4. gore pomenute teorijske premije iz kojih se računa element pomoći, prema tome, moraju da pokriju uobičajene rizike vezane za garanciju, kao i administrativne i kapitalne troškove²³. Ovaj način računanja protivrjednosti pomoći ima za cilj da osigura da je i u srednjem i dugom roku, ukupan iznos pomoći dodijeljen unutar šeme jednak novčanim sredstvima koja državni organi uplate kako bi pokrili deficit šeme.

Budući da se, u slučaju šema državnih pomoći, možda ne znaju posebne osobine zasebnih slučajeva u trenutku kada se šema ocjenjuje, element pomoći mora da se ocjeni upućivanjem na odredbe šeme.

Elementi pomoći u šemama garancija mogu takođe da se izračunaju pomoću metodologija koje je Komisija već prihvatila nakon njihove prijave prema uredbi koju je Komisija usvojila u području državnih pomoći, kao što je Uredba Komisije (EZ-a) br. 1628/2006. od 24. oktobra 2006. godine o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o nacionalnim regionalnim pomoćima za ulaganja²⁴, ili Uredba Komisije (EZ-a) br. 1857/2006 od 15. decembra 2006. godine o primjeni člana 87 i 88 Ugovora na državne pomoći malim i srednjim preduzećima koji djeluju u proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba (EZ-a) br. 70/2001²⁵, uz uslov da odobrena metodologija izričito navodi vrste garancija i vrste osnovnih transakcija.

Komisija može da prihvati odstupanje od ovih pravila samo u slučajevima za koje je predmetna država članica pružila jasne dokaze i uredno ih opravdala. U tim slučajevima ipak se mora poštovati pristup zasnovan na riziku.

4.5. Element pomoći u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

Dva elementa za pojednostavljevanje opisana u tački 3.5. koji, vezani za šeme garancija za mala i srednja preduzeća, se mogu koristiti i u svrhu izračunavanja pomoći. Uslovi za korišćenje oba pravila definišu se kako slijedi:

Korišćenje »premija sigurne luke« u šemama garancija za mala i srednja preduzeća.

Za mala i srednja preduzeća može se takođe koristiti pojednostavljeni sistem ocjenjivanja opisan gore u tački 3.5. U tom slučaju, ako premija za datu kategoriju u šemi garancija ne odgovara vrijednosti postavljenoj za minimum u svojoj klasi ocjena²⁶, razlika između ovog minimalnog nivoa i uračunate premije, smatraće se da je pomoć²⁷. Ako garancija traje duže od godinu dana, godišnji manjak diskontuje se koristeći važeću referentnu stopu²⁸.

Korišćenje pojedinačnih premija u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

U pogledu ograničenijeg narušavanja tržišne konkurencije koja može biti izazvana državnom pomoći datoj u okviru šema garancija za mala i srednja preduzeća, Komisija smatra da ako se šema pomoći odnosi samo na garancije za mala i srednja preduzeća, pri čemu iznos garancija ne prelazi prag od 2,5 miliona eura po preduzetniku u toj šemi, Komisija može prihvatiti, nezavisno od tačke 4.4, vrednovanje intenziteta pomoći šeme kao takve, bez potrebe da se sprovede vrednovanje za svaku pojedinačnu garanciju ili klasu rizika unutar šeme²⁹.

5. USKLAĐENOST DRŽAVNIH POMOĆI U OBLIKU GARANCIJA SA ZAJEDNIČKIM TRŽIŠTEM

5.1. Uopšteno

Državne garancije, u okviru područja primjene člana 87 stav 1 Komisija mora da preispita sa ciljem utvrđivanja jesu li u skladu sa zajedničkim tržištem. Prije nego što je moguće izvršiti takvu procjenu usklađenosti, mora da se identifikuje korisnik pomoći.

²¹ Vidjeti Obavještenje koja se pominje u fusnoti 11.

²² Vidjeti detaljnije u fusnoti 14.

²³ Ovo izračunavanje može da se sažme, za svaku klasu rizika, kao razlika između (a) neotplaćenog iznosa pokrivenog garancijom, pomnoženog faktorom rizika za klasu rizika (gdje je »rizik« vjerovatnoća neizvršavanja ugovornih obaveza nakon uključivanja administrativnih i kapitalnih troškova), što predstavlja tržišnu premiju, i (b) plaćene premije, to jest (iznos garancije x rizik) – plaćena premija.

²⁴ SL L 302, 1.11.2006., str. 29.

²⁵ SL L 358, 16.12.2006., str. 3.

²⁶ Ovo uključuje mogućnost da se za mala i srednja preduzeća koji nemaju kreditnu prošlost ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, premija sigurne luke postavi na 3,8 %, ali ona nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društvo ili društva majke-kompanije.

²⁷ Ovo izračunavanje može se sažeti, za svaku klasu rizika, kao nedospjeli iznos garancija pomnožen sa razlikom između (a) procenta premije sigurne luke za tu klasu rizika i (b) procenta plaćene premije, to jest iznos garancije x (premija sigurne luke – plaćena premija).

²⁸ Vidjeti detaljnije u fusnoti 11.

²⁹ Ovo izračunavanje može se sažeti, bez obzira na klasu rizika, kao razlika između (a) neotplaćenog iznosa pokrivenog garancijom, pomnoženog faktorom rizika šeme (gdje je »rizik« vjerovatnoća neizvršavanja ugovornih obaveza nakon uključivanja administrativnih i kapitalnih troškova) i (b) plaćene premije, to jest (iznos garancije x rizik) – plaćena premija.

5.2. Ocjena

Komisija ispituje da li je pomoć u skladu sa zajedničkim tržištem ili ne, primjenjujući ista pravila koja se primjenjuju na pomoći u drugim oblicima. Konkretno kriterijume za ocjenu usklađenosti Komisija je pojasnila i iscrpno opisala u okviru i smjernicama koje se odnose na horizontalne, regionalne i sektorske pomoći³⁰. U postupku ocjene posebno se uzimaju u obzir intenzitet pomoći, karakteristike korisnika i ciljevi koji se kroz pomoć žele ostvariti.

5.3. Uslovi

Komisija će prihvatiti garancije samo ako je njihovo aktiviranje ugovorno povezano sa specifičnim uslovima koji mogu biti i prisilno proglašenje stečaja preduzetnika-korisnika, ili bilo koji sličan postupak. Te uslove ugovorne strane moraju dogovoriti kada se garancija prvobitno dodjeljuje. U slučaju da država članica želi da aktivira garanciju prema uslovima drugačijim od onih koji su ugovoreni na početku u fazi odobravanja, Komisija će aktiviranje garancija smatrati pružanjem nove pomoći koju je potrebno prijaviti u skladu sa članom 88 stav 3 Ugovora.

6. IZVJEŠTAJI KOJE DRŽAVE ČLANICE MORAJU DOSTAVITI KOMISIJI

U skladu s opštim obavezama monitoringa³¹, kako bi se nadalje pratila nova kretanja na finansijskim tržištima, i budući da je teško procijeniti vrijednost državnih garancija koja se mijenja tokom vremena, od naročitog je značaja stalno preispitivanje u skladu sa članom 88 stav 1 šema državnih garancija koje je Komisija odobrila. Države članice stoga podnose izvještaje Komisiji.

Za šeme garancija koje sadrže elemente pomoći, ovi izvještaji se moraju dostaviti makar na kraju razdoblja važenja šeme garancija i u trenutku prijave izmijenjene šeme. Komisija, međutim, može da zahtijeva i češće izvještaje, zavisno od slučaja.

Za šeme garancija za koje je Komisija donijela odluku da ne predstavljaju pomoć, a posebno za šeme za koje ne postoje prethodni podaci, Komisija može da, prilikom donošenja odluke o nepostojanju pomoći, zatraži da joj se dostave takvi izvještaji, pojašnjavajući time učestalost i sadržaj obaveze izvještavanja za svaki slučaj posebno.

Izvještaji bi trebalo da sadrže barem sljedeće informacije:

- (a) broj i iznos izdatih garancija;
- (b) broj i iznos neotplaćenih garancija na kraju jednog perioda;
- (c) broj i vrijednost naplaćenih garancija (prikazanih pojedinačno) na godišnjoj osnovi;
- (d) godišnji prihod:
 - 1. prihod od izračunatih premija;
 - 2. prihod od naplata;
 - 3. drugi prihodi (na primjer kamate na depozite ili ulaganja);
- (e) godišnji troškovi:
 - 1. administrativni troškovi;
 - 2. odštete plaćene za aktivirane garancije;
- (f) godišnji višak ili manjak (razliku između prihoda i troškova); i
- (g) akumulirani višak ili manjak od početka trajanja šeme³².

Za pojedinačne garancije potrebno je da se na jednak način izvještava o odgovarajućim informacijama, uglavnom onima koje se pominju u tačkama (d) do (g).

U svim slučajevima, Komisija želi da skrene pažnju državam članicama na činjenicu da ispravno izvještavanje za neki datum u budućnosti pretpostavlja ispravno sakupljanje potrebnih podataka od početka korišćenja šeme i njihovo ažuriranje na dnevnoj osnovi.

Pažnja država članica takođe treba da bude usmjerena na činjenicu da za garancije koje nemaju karakter pomoći, a date su pojedinačno ili u sklopu šema, Komisija će, iako ne postoji obaveza njihovog prijavljivanja, možda morati da provjeri da garancija ili šema ne sadrže elemente pomoći, na primjer na osnovu žalbe. U tom slučaju, Komisija zahtijeva podatke slične onima koji su opisani gore za izvještaj predmetne države članice.

Ako izvještaj već treba da bude dostavljen u skladu sa posebnim obavezama izvještavanja ustanovljenih uredbama o grupnom izuzeću, smjernicama ili okvirima primjenjivima u oblasti državnih pomoći, takvi posebni izvještaji zamjenjuju izvještaje koji treba da se dostave prema navedenoj obavezi izvještavanja o garancijama, uz uslov da su uključeni gore navedeni podaci.

7. MJERE SPROVOĐENJA

Komisija poziva države članice da u pogledu novih garancija prilagode svoje postojeće mjere garancija odredbama ovog Obavještenja do 1. januara 2010.◀

³⁰ Vidjeti pravo tržišne konkurencije primjenjivo na državne pomoći u Evropskoj zajednici:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html

Za posebno zakonodavstvo državnih pomoći po sektorima, vidjeti za poljoprivredu:

http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm

i za saobraćaj:

http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

³¹ Kao što su oni navedeni posebno u Uredbi Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. aprila 2004. godine kojom se sprovodi Uredba Savjeta (EZ-a) br. 659/1999 koja propisuje detaljna pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ-u (SL L 140, 30.4.2004, str. 1). Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 271/2008 (SL L 82, 25.3.2008, str. 1).

³² Ako šema traje duže od 10 godina, treba da se priloži samo posljednjih 10 godišnjih iznosa viška ili manjka.

»ISPRAVKA

Ispravka Obavještenja Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici u području državnih pomoći u obliku garancija (SL C 155, 20.06.2008.) (2008/C 244/11)

Na strani 15, u tački 3.3 »Vrednovanje pojedinačnih garancija za mala i srednja preduzeća«, tabela se zamjenjuje sljedećom:

Kreditni kvalitet	Standard&Poor's	Fitch	Moody's	Godišnja premija sigurne luke
Najviši kvalitet	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Vrlo visoka sposobnost plaćanja	AA+	AA+	Aa1	0,4 %
	AA	AA	Aa2	
	AA-	AA-	Aa3	
Visoka sposobnost plaćanja	A+	A+	A1	0,55 %
	A	A	A2	
	A-	A-	A3	
Dovoljna sposobnost plaćanja	BBB+	BBB+	Baa1	0,8 %
	BBB	BBB	Baa2	
	BBB-	BBB-	Baa3	
Sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti	BB+	BB+	Ba1	2 %
	BB	BB	Ba2	
	BB-	BB-	Ba3	3,8 %
Sposobnost plaćanja vjerovatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima	B+	B+	B1	6,3 %
	B	B	B2	
	B-	B-	B3	
Sposobnost plaćanja zavisna je od kontinuiranih povoljnih okolnosti	CCC+	CCC+	Caa1	Ne može se ponuditi godišnja premija sigurne luke
	CCC	CCC	Caa2	
	CCC-	CCC-	Caa3	
	CC	CC		
		C		
U stečaju ili blizu stečaja	SD	DDD	Ca	Ne može se ponuditi godišnja premija sigurne luke
	D	DD	C	
		D		